

протистоїть його минуле, з якого він постає жорстоким убивцею, гнівливим бунтарем, борцем за права людини.

Те ж саме можна стверджувати й про зображення у творах самої «санаторійної зони». Якщо в повісті це місце, відділене від усього світу (у багатьох реципієнтів асоціюється з концтабором), охороняється стрільцями, і за його межі без дозволу вийти ніхто не може, то у фільмі постає зовсім інша картина. Санаторій у кіноверсії зовні нагадує справжнє місце відпочинку: гарна будівля, оформлена в бароковому стилі, велика територія, яка виводить і в ліс, і до річки, парасольки й лежачки для відпочинку, біла статуя як елемент декору, великий ганок, де обідають герої, тощо.

Отже, письменник і режисер по-різному відобразили мотив божевілья: у той час як у повісті все натякає (або вказує прямо) на хворобу й безвихідний стан героїв, у фільмі мотив більш завуальований, прихований під яскравою «обгорткою» щасливого життя. Режисер удався до такого прийому для того, щоб створити інтригу, досягти видимості того, що картина буде про курортний роман, а потім поступово розкривати всі проблеми.

Дискурс хвороби в обох творах є сферою художнього осмислення феноменів дійсності, які набувають специфічних форм у різні історичні епохи і мають різний ступінь метафоризації власного вираження. Він допомагає краще зрозуміти світогляд письменника, особливості його життєвого та творчого шляху.

Література

1. Вечірко О. Мотив «роздвоєності» у творчості М. Хвильового (на матеріалі оповідання «Я (Романтика)»). *Наукові записки КДПУ*. Серія: Філологічні науки (літературознавство). Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. Вип. 142. С. 50–54.
2. Нестелєєв М. Романтична візія суїцидальних мотивів у новелістиці Миколи Хвильового. *Слово і час*. 2010. № 10. С. 23–33.
3. Павличко С. Психопатичний дискурс: Микола Хвильовий. К., 1999. С. 272.
4. Юрченко В. Бінарність творчого мислення Миколи Хвильового: Лінія анарх – Карно у повісті «Санаторійна зона». *Дивослово*. 2006. № 1. С. 56–58.

Підсекція журналістики

УДК 070.431:004.738.1(477.43/44)

НАДМІРНА ЕКСПЛІКАЦІЯ ФАКТУ В НОВИННИХ ПОРТАЛАХ ПОДІЛЬСЬКОГО РЕГІОНУ: ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ

В. Борецький

Наразі у ЗМІ подільського регіону все менше місця залишається позановинній інформації. Так, традиційні для регіональної преси елементи нарисовості, звітності, журнальності (корисні поради, рецепти тощо) в електронних медіа практично повністю витіснені малими новинними жанрами – інформаційним повідомленням, заміткою, коментарем. Це пов'язано з високою затребуваністю реципієнтів на новинний контент та високою чутливістю до емоційно наснаженого матеріалу. При цьому задля такої наснаженості на тлі досить обмеженої кількості вартих для висвітлення прецедентів

журналісти гіперично деталізують факт та героїв новинних матеріалів. Це зумовлює актуальність дослідження феномену надмірної експлікації факту та ідентифікації героїв.

Зігфريد Вайшенберг, розглядаючи типи новинної журналістики, виокремлює прецизійну (соціологічну), інтерпретаційну, викривальну (розслідувальну) і «нову» й зазначає, що жодна з них тільки доповнює основну, інформаційну журналістику [1, с. 45–47]. Аналіз понад 100 інформаційних повідомлень інформаційного порталу www.vn.20minut.ua («20 хвилин»), www.myvin.com.ua та www.vinnitsa.info засвідчує, що журналісти вказаних ЗМІ надмірно акцентують саме на соціологічних та інтерпретаційних аспектах, що не дозволяє у низці випадків кваліфікувати новинні матеріали як якісні. У результаті проведеного аналізу також з'ясовано причини надмірної експлікації факту – авторські, редакторські, рецептивні (запит аудиторії), при чому це стосується, в першу чергу, кримінально-побутової проблематики.

У роботі за постулат береться те, що в малих інформаційних жанрах зображується один ключовий факт, а інші виступають його деталізацією, бекграундом тощо, відповідно, під надмірною експлікацією маємо на увазі комунікативно й інформаційно несуттєві деталі, а часто – й елементи позаетичного, дифамаційного характеру.

Розглянемо на прикладах випадки надмірної ідентифікації герої матеріалів:

1. Надмірна ідентифікація без дифамації: *Відкриваючи наукове дійство, ректор ВНТУ, заслужений діяч науки і техніки України, доктор технічних наук, професор Володимир Грабко побажав учасникам плідної роботи і приємного знайомства з найкомфортнішим містом України – Вінницею* (www.myvin.com.ua від 22.05.18). Така ідентифікація характерна саме для регіонального ньюзруму, тоді як загальнонаціональні ЗМІ обмежуються основною регалією при представленні відомих осіб.

2. Надмірна ідентифікація з дифамацією: *Ще на 60 діб продовжили арешт підозрюваному у вбивстві власної сім'ї Анатолію Малцу* (www.vn.20minut.ua від 19.04.19). Дифамація полягає у називанні конкретних прізвищ потенційного злочинця і його стосунків з постраждалими до вироку суду.

А. Капелюшний, описуючи основи редакційно-технічного оформлення матеріалу, описуючи такі дискурси, зазначає, що мовні аспекти ідентифікації (імена, назви, скорочення, числа, дати і цитати) – це фактичні помилки, а саме «перенасичення тексту фактивним матеріалом» [2, с. 106–112]. Насправді ця проблема мовно-комунікаційна. Вербальне оформлення факту вимагає прийняття рішення про його достатню інформативну повноту.

Розглянемо приклади власне фактологічної надмірної експлікації:

1. В інформаційних заголовках факт есплікується іншими автономними фактами, вартими окремого повідомлення: *Маршрутку «2-Б» продовжили. А ще хочуть прийняти до Вінниці амбулаторію і школу Десни* (www.vn.20minut.ua від 9.12.18). Спостерігаємо симулювання розмовного стилю з елементами сторітеллі. У цьому випадку краще зробити два інформаційні повідомлення, оскільки між двома фактами немає безпосереднього зв'язку.

2. Винесення на перший план другорядних фактів: *Замурзаний та у порваній одежі: 13-річного хлопчика знайшли на сінвалі* (www.vn.20minut.ua, від 19.04.19) або *«Батько часто облизує донечку»: у Подільському зоопарку антилопа народила дитинча* (www.vn.20minut.ua від 18.04.19). Мета таких прийомів не повнота факту, а афективно-побутове наближення новини до провінційного реципієнта

Аргументуємо й подаємо у вигляді таблиці доцільність – недоцільність експлікації факту та його героїв на прикладі інформаційного заголовку *«Автомобіль Мерседес на пішохідному переході збив літню жінку»*:

Фактологічна деталь	Пояснення доцільності експлікації
Автомобіль «Мерседес» збив на пішохідному переході літню жінку	Доцільно: це інструмент виконання злочину. Доцільно: вказування марки машини може допомогти визначити її попередній, наступний рух, встановити особу водія тощо. Доцільно: передає суть злочину. Доцільно: вказує на особливу важкість злочину. Недоцільно: вікова характеристика може натякати на стереотипи поведінки людей поважного віку (неуважність, повільність). Недоцільно: гендерний чинник вказується тільки якщо він детермінантний для даного факту.

Так, експлікація «літню» і «жінку» необов'язкова, оскільки факт перебування постраждалої на пішохідному переході уневажливує статеві та вікові ознаки, які за інших умов могли б бути детермінантними (жінки більш повільні, фізично слабші; люди поважного віку часто порушують пішохідні правила дорожнього руху тощо).

В. Одинцов, звертаючи увагу на подібне надуживання деталями, зазначає: «Нульовий композиційний тип найчастіше представлений різними інформаційними повідомленнями й послідовно відповідає на три питання – що, де, коли» [3, с. 120]. Тут же В. Одинцов вказує, що ускладнення нульового композиційного типу використовують задля «збільшення дієвості тексту».

Отже, власники й редактори регіональних електронних ЗМІ зацікавлені у збереженні надмірної чутливості читачів до інстинктивних тем (принцип «7-С»). На регіональних ЗМІ не вистачає новин, щоб конкурувати в інформаційному, а надто емоційному аспекті з республіканськими. У зв'язку з цим журналісти регіональних Інтернет-медіа все більше послуговуються афективним наближенням, тоді як географічне наближення уже визначене й обмежене містом, областю, регіоном. При цьому, гіперично послуговуючись журналістським стандартом «повнота інформації», журналісти електронних медіа надмірно експлікують факт, часто актуалізуючи другорядні обставини, що може сприйматися реципієнтами як основні й детермінувальні.

З іншого боку, на тлі тривалої або перманентної актуальності військово-політичних, соціальних, релігійних подій у регіональних ЗМІ посилюється інтерес до місцевих подій з аналогічним або близьким до конфліктно-чутливих рівнем експресії. Щодо статистики, то найбільшої надмірної експлікації на аналізованих порталах зазнають новини кримінально-побутового характеру, при чому найякісніше й доцільно в плані деталізації факту працює портал www.myvin.com.ua, а сайт www.vn.20minut.ua лідирує за надмірною експлікацією факту та ідентифікації героїв.

Література

1. Вайшенберг З. Новинна журналістика: навчальний посібник / за загал. ред. В. Ф. Іванова. Київ: Академія Української преси, 2011. 262 с.
2. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації : навч. посібник. Львів: Паіс, 2005. 304 с.
3. Одинцов В. В. Стилистика текста. 2-е изд., стереотип. Москва : Эдиториал УРСС, 2004 . 264 с.
4. URL : www.myvin.com.ua
5. URL : www.vinnitsa.info
6. URL : www.vn.20minut.ua